

Sygn. akt XV Ca 1359/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Jarosław Grobelny

Sędziowie: Anna Paszyńska-Michałowska

Krzysztof Godlewski

Protokolant: sekretarz sądowy Marcin Cieślik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 grudnia 2019 r. w P.

sprawy z powództwa P. Z.

przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Aresztu Śledczego w P.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez powoda

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w Poznaniu

z dnia 20 marca 2019 r.

sygn. akt I C 50/17

I. oddala apelację;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 120 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej;

III. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w Poznaniu na rzecz radcy prawnego G. C. kwotę 73,80 zł z tytułu zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Anna Paszyńska- Michałowska Jarosław Grobelny Krzysztof Godlewski

UZASADNIENIE

Powód P. Z. wniósł przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Aresztu Śledczego w P. pozew o zapłatę kwoty 50.000 z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w postaci godności, zdrowia i prawa do humanitarnego traktowania. W uzasadnieniu podał, że od 10 września 2014 r. odbywa karę pozbawienia wolności w jednostce penitencjarnej pozwanego w celach (...)i (...). Zdaniem powoda warunki panujące w tych pomieszczeniach są niehumanitarne i naruszają godność ludzką powoda: w oknach oprócz krat zamontowane są siatki, przez co nie ma dostatecznego dopływu świeżego powietrza i światła; powód musi spać na niewygodnym i zepsutym łóżku; w nocy jest co godzinę budzony wskutek zapalenia światła przez oddziałowego; nie może normalnie skorzystać z toalety, która jest brudna i ma uszkodzoną spłuczkę; w celach panuje

nieprzyjemny zapach; ściany są pokryte grzybem. Ponadto według powoda nie ma on zapewnionej odpowiedniej opieki medycznej. Podniósł, że jest przewlekle chory, cierpi m.in. na ropień krzyżowy, stan zapalny oraz bóle brzucha i kręgosłupa. Podał, że był poddany zabiegowi operacyjnemu w warunkach więziennych, co mogło go narazić na zakażenie gronkowcem lub żółtaczką. Według powoda pracownik personelu medycznego pozwanego powiedział mu, że jest chory na głowę, a nie na ropień krzyżowy”. Wskazał, że w dniu 25 marca 2015 r. miała miejsce sytuacja, że powoda bolał brzuch i poprosił oddziałowego o gorącą wodę na herbatę, lecz nie uzyskał od niego pomocy. Powód ma w książkę zdrowia wpisaną łaźnię i mimo tego nie jest na nią doprowadzany.

W dalszych pismach procesowych powód podał, że przebywał w zimnych i brudnych celach, w których są pluskwy i nie ma dostępu do ciepłej wody. Ponadto pozwany osadził powoda z osobami palącymi i to pomimo tego, że powód informował go, iż jest osobą niepalącą. Podniósł, że po jedzeniu dostarczonym przez pozwanego czuł się niedobrze i wymiotował, otrzymywane od pozwanego serki były przeterminowane. Powód wskazał, że był osadzony w celach, które nie spełniały wymaganego metrażu - 3 m² na jedną osobę. Poza tym pozwany odmówił powodowi zatrudnienia i utrudniał mu kontakt z bliskimi – ciocią, która chciała mu doręczyć paczkę przed zabiegiem operacyjnym.

Na rozprawie w dniu 8 września 2017 r. powód wyjaśnił, że we wszystkich celach pozwanego aresztu śledczego, w których przebywał panowały warunki opisane w pozwie.

Na rozprawie w dniu 7 lutego 2018 r. (k.410) powód podniósł, że jego dobra osobiste są w dalszym ciągu naruszane przez pozwanego oraz wskazał, że powództwo obejmuje okres do 7 lutego 2018 r.

Pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Dyrektora Aresztu Śledczego w P. wniósł o oddalenie powództwa i orzeczenie o kosztach procesu.

W uzasadnieniu swego stanowiska wskazał, że powód w Areszcie Śledczym P. przebywał w następujących okresach: 10 – 17 września 2014 r., 22 października 2014 r. – 9 grudnia 2015 t., 17 maja – 6 lipca 2016 r., 14 grudnia 2016 r. – 10 maja 2017 r. Pozwany zaprzeczył, aby powód kiedykolwiek przebywał w warunkach przeludnienia. Powodowi odmówiono zatrudnienia z uwagi na brak wolnych etatów oraz ze względów ochronnych. Podał, że w celach zapewnia więźniom kąciek sanitarny, który jest oddzielony od pozostałej części celi; osadzeni otrzymują od pozwanego odpowiedni sprzęt do utrzymania higieny w celi, środki do higieny osobistej, mają wymienianą bieliznę pościelową (po pierwszej kąpieli w tygodniu) i zapewniony dostęp do łaźni (co najmniej raz w tygodniu). Pozwany podkreślił, że utrzymanie czystości w celach i pomieszczeniach sanitarnych leży w gestii samych osadzonych. Wskazał, że nie ma obowiązku dostarczania ciepłej wody do cel. Powód mógł podgrzewać wodę za pomocą grzałki. Zdaniem pozwanego wydawane osadzonym sorty więzienne (odzież, pościel, koce, ręczniki) oraz materace są czyste i zdatne do użycia, a cele mają zapewnioną odpowiednią wentylację przez wentylację grawitacyjną, nawietrzaki w skrzydle okiennym oraz możliwość uchylecia okna. Pozwany zwrócił uwagę, że powód dwukrotnie wyrządził mu szkody w mieniu. Jego zdaniem nieprawdziwy jest zarzut powoda, że cele pozwanego są niedogrzone – system ogrzewania jest zautomatyzowany, a w celach w trakcie sezonu grzewczego panuje temperatura 20 st. C. Wskazał, że zapewnia dezynsekcję tych pomieszczeń oraz, że powód był osadzony w celach dla osób palących lub niepalących, zgodnie ze swoimi deklaracjami. Podał, że nie utrudniał powodowi widzeń z osobami bliskimi, powód spotkał się ze swoją ciocią m.in. w dniu 21 i 28 marca 2017 r. oraz 8 kwietnia 2017 r.

W wyroku z dnia 20 marca 2019 r. Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu:

1. oddalił powództwo,
2. przyznał radcy prawnemu G. C. ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w P. kwotę 4.428 brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu,
3. nie obciążył powoda kosztami procesu.

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego stanowiły następujące ustalenia faktyczne:

Powód przebywał w Areszcie Śledczym w P. m.in. od 10 do 17 września 2014 r., od 22 października 2014 r. do 9 grudnia 2015 r., od 17 maja do 6 lipca 2016 r. i od 14 grudnia 2016 r. do 10 maja 2017 r., a także w okresie późniejszym. Koniec odbywania przez powoda kary pozbawienia wolności przypada na 2022 r.

Pozwany zakwaterował powoda m.in. w celach: nr (...). Przydział był zgodny z deklaracją powoda odnośnie palenia wyrobów tytoniowych – powód w trakcie osadzenia zmieniał zdanie w tym zakresie.

Cele w pozwanym areszcie śledczym mają wydzielony kącik sanitarny, który jest osłonięty od reszty pomieszczenia. Oświetlenie cel jest dzienne i za pomocą lampy jarzeniowej. Na wyposażeniu znajduje się sprzęt kwaterunkowy. Pozwany dokonuje jego corocznego przeglądu, a ponadto po zgłoszeniu osadzonych wymienia go albo naprawia.

W celi nr (...)kącik sanitarny od pozostałej części pomieszczenia oddzielała zasłona. W pomieszczeniu tym panowała wilgoć. Nie było dostępu do ciepłej wody. Wyłącznie zimna woda była też w celi nr (...)i (...). Wilgoć panowała również w celi nr (...).

Osadzeni mogą używać własnych grzałek i czajników do podgrzewania wody. Dostęp do ciepłej wody mają również w łaźni, z której mogą korzystać dwa razy w tygodniu. Poznawany co miesiąc środki dostarczał im czystości i środki higieniczne.

W celach, w których przebywał powód nie kwaterowano więcej osób, niż wynikało to z ich przeznaczenia – na powoda przypadło zawsze minimum 3 m² powierzchni. Na zlecenie pozwanego wykonywana była w nich dezynsekcja, dezynfekcja i deratyzacja. Pomieszczenia te miały zapewnioną wentylację grawitacyjną. Istniała też możliwość otwierania okna.

Powód nie korzysta z więziennego materaca, gdyż jest on poplamiony.

Pozwany obciążył powoda obowiązkiem naprawienia szkody za zniszczenie mienia – przez napisanie na ścianie celi swojego imienia i nazwiska, a także kosztami niezdanego sortu więziennego – prześcieradła, ścierki do naczyń i piżamy.

Powód zwracał się do pozwanego z wnioskiem o zatrudnienie na stanowisku fryzjera. Z uwagi na negatywne stanowisko działu ochrony pozwany wydał decyzję odmowną.

Pozwany udzielał powodowi widzeń, w tym w dniach 21 i 28 marca 2017 r. oraz 8 kwietnia 2017 r. na spotkanie z ciotką A. L..

Powód leczył się na oddziale szpitalnym Aresztu Śledczego w P.. Był konsultowany przez dermatologa, okulistę, ortopedę, chirurga i gastrologa. Z powodu torbieli miał zalecone leczenie operacyjne, kilkakrotnie jednak z niego rezygnował.

Pozwany zapewnił powodowi prawidłową opiekę lekarską. Przeprowadzone leczenie było również prawidłowe. Choroby na które cierpiał powód nie były skutkiem jego pobytu w Areszcie Śledczym w P.. W warunkach osadzenia stan zdrowia powoda nie uległ pogorszeniu.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie dokumentów oraz zeznań świadków.

Za wiarygodne uznano zeznania świadków T. B., M. G., M. S., M. P., J. S. i P. P., gdyż były one spójne i logiczne.

Z zeznań funkcjonariusza służby więziennej T. B. wynikało, że w Areszcie Śledczym w P. od 2013 r. nie występowało przeludnienie w celach więziennych. Świadek podał, że wniosek o zatrudnienie jest opiniowany przez dział penitencjarny, ochronny, ewidencyjny i zatrudnieniowy. Z treści wniosku powoda wynikało natomiast, że otrzymał on negatywną ocenę działu ochronnego.

Świadek M. G. - funkcjonariusz służby więziennej podał, że zakwaterowanie osadzonych następuje zgodnie z deklaracją, czy osoba ta pali wyroby tytoniowe oraz, iż pozwany egzekwuje zakaz palenia w miejscach do tego nieprzeznaczonych. Świadek zeznał, że z rejestru pozwanego wynika, że powodowi były udzielane widzenia, w tym w dniach 21, 28 marca i 9 kwietnia 2017 r. z A. L. (ciocią powoda). Z tymi zeznaniami spójne były zeznania M. S.. Wynikało z nich, że powód nigdy nie składał skarg na utrudnienie kontaktu z bliskimi, miał możliwość odbywania z nimi widzeń, utrzymywania korespondencji i rozmawiania przez telefon.

Z zeznań świadka M. P. - kierownika działu kwatermistrzowskiego wynika, że cele w pozwanym areszcie są wentylowane (dodatkowo powód był osadzony w celach, w których mógł otwierać okna), oświetlone, poddawane dezynsekcji i naprawiany jest znajdujący się na ich wyposażeniu sprzęt. Świadek podał, że powód otrzymuje środki higieny i poza łaźnią ma dostęp do wody w celi, a w przypadku, gdy nie jest to cela z podłączoną ciepłą bieżącą wodą to istnieje możliwość używania przez osadzonych grzałki. Z zeznań tych wynikało też, że materace więzienne poddawane są dezynsekcji i dezynfekcji.

Z zeznań świadka J. S. wynikało z kolei, że powód leczył się na oddziale szpitalnym aresztu śledczego oraz, że jest osobą zdrową. Zeznania te były jednak przydatne w niewielkim zakresie, gdyż podstawą więzących ustaleń, co do prawidłowości leczenia powoda była opinia biegłego sądowego.

Świadek P. P. był osadzony wspólnie z powodem w celi nr 231. Wskazał, że wszystkie osoby przebywające w celi były niepalące. Nie miał zastrzeżeń co do sprawności urządzeń sanitarnych. Jego zeznania potwierdziły jedynie twierdzenia powoda, że w celi nr (...)panowała wilgoć.

Za częściowo wiarygodne uznano zeznania świadka A. G., który podał, że był osadzony wspólnie z powodem od 31 sierpnia do 30 września 2017 r. Przede wszystkim zeznania tego świadka były sprzeczne z samymi twierdzeniami powoda. Powód nie wskazywał, że był zakwaterowany w celi, w której nie było szafek, lustra, mydła i światła.

Zeznania powoda były wiarygodne w przeważającej mierze. Sąd nie dał wiary powodowi, że jako osoba niepaląca został osadzony wspólnie z osobami palącymi. O tym, że pozwany kwateruje osadzonych, zgodnie z deklaracjami co do palenia wyrobów tytoniowych świadczyły wiarygodne zeznania świadków M. G. i M. S.. Za niewiarygodne uznano również twierdzenia pozwanego, że toaleta była uszkodzona i nie można było z niej korzystać. Okoliczności tej nie potwierdzały inne dowody. Poza tym z zeznań M. P. wynikało, że na zgłoszenie osadzonych dokonywane są naprawy znajdującego się w celach sprzętu. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynikało aby powód zgłaszał pozwanemu potrzebę naprawy spłuczki w toalecie i zniszczonego łóżka. Sąd uznał, że niewystarczający dostęp świeżego powietrza i oświetlenie stanowią kwestie subiektywnych odczuć powoda, gdyż z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynikało, że w celach są zamontowane lampy jarzeniowe, zainstalowana wentylacja i można uchylać okna. Za wiarygodne uznano zeznania powoda, że w dwóch celach (spośród co najmniej 17 w których przebywał w pozwanym areszcie) były problemy z wilgocią i zagrzybieniem na ścianach oraz, że otrzymał od pozwanego poplamiony materac.

Jak już wskazano powyżej podstawą ustaleń prawidłowości leczenia powoda przez personel medyczny pozwanego była opinia biegłego sądowego J. F.. Opinia ta nie zawierała błędów logicznych, była też dostatecznie umotywowana. Wynikało z niej, że powód jest osobą zdrową, stan jego zdrowia nie uległ pogorszeniu w wyniku przebywania w warunkach więziennych, a przeprowadzony przez pozwanego proces leczenia i oferowana opieka medyczna były prawidłowe.

Powyższe ustalenia faktyczne doprowadziły Sąd Rejonowy do następujących rozważań i wniosków:

W ocenie Sądu Rejonowego, roszczenie powoda nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powód wniósł o zasądzenie kwoty 50.000 zł tytułem zadośćuczynienia. Kwoty zadośćuczynienia powód dochodził z powodu naruszenia jego dóbr osobistych w związku z pobytem w Areszcie Śledczym w P.. Wskazał, że

pozwany naruszył jego godność oraz naraził go na pogorszenie stanu zdrowia, co polegało na osadzeniu w celi o nieodpowiednich warunkach (złe oświetlenie, niedogrzenie, uszkodzona toaleta i łóżko, brak świeżego powietrza, zimna woda, wilgoć, niedogrzenie, poplamiony materac, ogólnie panujący brud, pluskwy), nie zapewnił mu odpowiedniej opieki medycznej, utrudniał zatrudnienie i kontakt z bliskimi, a także podawał niesmaczne jedzenie, po którym powód wymiotował i bolał go brzuch.

W myśl art. 417 k.c., za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Powołany przepis określa podmiot odpowiedzialny za niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej (w niniejszej sprawie – Skarb Państwa) oraz podstawę jego odpowiedzialności (naruszenie prawa). Szczegółowe przesłanki odpowiedzialności za naruszenie dóbr osobistych oraz zakres przysługujących z tego tytułu roszczeń określają natomiast przepisy art. 23 – 24 i 448 k.c.

Zgodnie z art. 23 k.c., dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Osoba, której dobra osobiste zostały naruszone, może, na zasadach przewidzianych w kodeksie, żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny (art. 24 § 1 zd. 3 k.c.). W razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia (art. 448 k.c.).

Podstawą odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej jest przepis art. 417 k.c. Przesłanką tej odpowiedzialności jest przede wszystkim bezprawność, którą należy rozumieć jako niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie. Przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej na podstawie art. 417 k.c. jest szkoda w rozumieniu art. 361 § 2 k.c., ale w przypadkach uregulowanych w art. 445 i 448 k.c. Sąd może też przyznać zadośćuczynienie pieniężne za krzywdę. Dla przyjęcia odpowiedzialności Skarbu Państwa, ważne jest, aby zachowanie osób działających w jego imieniu, w ramach wykonywania władzy publicznej było bezprawne.

Wymóg zapewnienia przez Państwo godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest jednym z podstawowych wymogów państwa prawa, znajdującym wyraz w normach prawa międzynarodowego. Stanowi o tym wprost art. 10 ust. 1 ratyfikowanego przez Polskę Międzynarodowego Paktu Praw Osobistych i Publicznych z dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r., Nr 38, poz. 167 i 169) stanowiący, że każda osoba pozbawiona wolności będzie traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem przyrodzonej godności człowieka. Także art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 grudnia 1950 r., ratyfikowanej przez Polskę w 1993 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.) wprowadza obowiązek władzy publicznej zapewnienia osobom osadzonym godziwych i humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności, nie naruszających godności ludzkiej. Odpowiednikami powyższych norm prawa międzynarodowego są art. 40, 41 ust. 4 i 47 Konstytucji RP wprowadzające wyżej wskazane zasady na grunt prawa polskiego. Odpowiednia norm prawna zawarta jest też w Kodeksie karnym wykonawczym – w art. 4 czytamy, że „kary, środki karne, zabezpieczające i zapobiegawcze wykonuje się w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności ludzkiej skazanego.

W niniejszej sprawie z szeregu stawianych pozwanemu zarzutów powód wykazał jedynie, że w celach nr (...)i (...)panowała wilgoć na ścianach, a w celach nr (...) i (...)nie było dostępu do ciepłej bieżącej wody oraz, iż otrzymał od pozwanego poplamiony materac. Jednakże, w ocenie Sądu powyższe okoliczności nie naruszyły godności osobistej powoda. Nie sposób uznać, że warunki panujące w celach pozwanego były poniżające lub krzywdzące. Pomieszczenia te nie były w idealnym stanie technicznym, niewątpliwie też powód mógł czuć dyskomfort związany z koniecznością podgrzewania wody do mycia w celi, odgradzenia toalety od reszty celi jedynie zasłoną i korzystania z używanego materaca, jednak w ocenie Sądu uchybienia te nie naruszały jego dóbr osobistych. W celach, w których przebywał

powód co prawda nie było ciepłej wody, jednakże osadzeni korzystają z kąpeli w łaźni raz w tygodniu, co jest zgodne z § 30 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 roku w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności. Poza tym w razie pojawienia się robactwa areszt śledczy podejmował w tym zakresie stosowne działania sanitarne. Powód nie wykazał, aby ogrzewanie cel było nieodpowiednie. Dodać trzeba, że powód nie udowodnił również, żeby warunki jego osadzenia nie odpowiadały wymogom art. 110 § 2 k.k.w. w zakresie, w jakim przepis ten zobowiązuje do wyposażenia cel w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zapewniający osadzonemu odpowiednie warunki bytowe. Powód miał zapewnione odpowiednie warunki do spania i zaspokajania potrzeb higienicznych, otoczony był przez pozwanego prawidłową opieką medyczną, dostarczane mu były środki czystości, otrzymał od pozwanego zdezynfekowany materac. W sprawie nie zostało wykazane, aby powód został zakwaterowany wbrew swojej deklaracji w przedmiocie palenia wyrobów tytoniowych lub w warunkach przeludnienia oraz, iż pozwany utrudniał mu podjęcie zatrudnienia i kontakt z bliskimi. Wniosek powoda o zatrudnienie otrzymał negatywną ocenę działu ochronnego. W sprawie nie zostało wykazane, aby odmowa zatrudnienia powoda była złośliwym, bezpodstawnym działaniem pozwanego. Powód nie wykazał również, aby został zakwaterowany w celi niezgodnie z deklaracją dotyczącą palenia wyrobów tytoniowych. Ustalono, że pozwany egzekwuje zakaz palenia w miejscach do tego nieprzeznaczonych. Poza tym wbrew twierdzeniom powoda udzielono mu widzeń z ciotką - w dniach 21, 28 marca i 9 kwietnia 2017 r. Powód nigdy nie składał skarg na utrudnienie kontaktu z bliskimi, miał możliwość odbywania z nimi widzeń, utrzymywania korespondencji i rozmawiania przez telefon.

Zgłoszone w sprawie zarzuty w przeważającej mierze stanowiły jedynie subiektywne odczucia powoda, uwarunkowane jego cechami osobowościowymi. Szczególnie jaskrawo jawi się to na płaszczyźnie zarzutów co do opieki medycznej świadczonej przez personel pozwanego. Powód w szeregu pism procesowych przedstawiał wiele dolegliwości na które, wskutek rzekomego działania pozwanego cierpi (ból brzucha, złe samopoczucie, stan przedoperacyjny, torbiel, nudności, wymioty, wysypka), gdy tymczasem z opinii biegłego sądowego wynika, że jest on osobą zdrową, a świadczona przez powoda opieka medyczna była wykonywana prawidłowo. Podobnie należy ocenić pozostałe zarzuty powoda – niedoświetlenie, niedogrzanie, niewystarczająca wentylacja celi, czy zarzut dostarczania niesmacznego jedzenia. Co się zaś tyczy panującego w celi „brudu” i nieprzyjemnego zapachu to powód sam lub wspólnie z pozostałymi osadzonymi powinien dbać o porządek. Powód nie podawał, aby nie otrzymał od pozwanego przysługujących mu zgodnie z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych – szczotki zmiotki, szufelki i szczotki z długim trzonkiem. Przy czym z przepisów ww. rozporządzenia nie wynika, aby pozwany był zobowiązany, zgodnie z życzeniem powoda, dostarczyć mu mop do mycia podłogi.

Reasumując powód nie wykazał, że przebywanie w Areszcie Śledczym w P. naruszyło jego dobra osobiste w postaci godności, zdrowia i prawa do humanitarnego traktowania.

Na marginesie wskazać należy, że nawet gdyby Sąd ustalił, że powód został umieszczony w celi o warunkach, które naruszają jego godność, to nie przesądza to jeszcze o konieczności uwzględnienia żądania zasądzenia zadośćuczynienia. Należy zauważyć, że przyznanie zadośćuczynienia pieniężnego za naruszenie dóbr osobistych stanowi uprawnienie sądu, nie zaś obowiązek. Wynika to bowiem z redakcji art. 448 k.c., który stanowi, że sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Stosując ten przepis, sąd bierze z kolei pod uwagę rozmiar i charakter doznanej przez poszkodowanego krzywdy, okoliczności jej powstania, a nade wszystko rodzaj i stopień winy naruszydźciela (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2002 r., V CKN 1581/00, OSNC 2004/4/53). Orzekając o zadośćuczynieniu za krzywdę doznaną w związku z odbywaniem kary pozbawienia wolności, sąd musi zachować tu szczególną ostrożność, gdyż pozbawienie wolności w założeniu stanowi dolegliwość dla osoby skazanej i wiąże się z drastycznym ograniczeniem jej praw. Teza ta znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, według którego cierpienie i upokorzenie związane z odbywaniem kary więzienia tylko wówczas stanowią naruszenie art. 3 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, gdy przekraczają nieunikniony element cierpienia wpisanego w pozbawienie wolności (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2007 r., II CSK 269/07).

Odnosząc powyższe uwagi do stanu faktycznego niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że naruszenie dóbr osobistych powoda, na które się powołuje, a które, co należy zaznaczyć nie zostało przez niego wykazane należałoby uznać, jako niezawinione przez stronę pozwaną. W ramach posiadanych możliwości finansowych i lokalowych administracje jednostek penitencjarnych czynią wysiłki, aby poprawić warunki odbywania kary pozbawienia wolności. W żadnym zaś razie nie zostało też wykazane, aby niedogodności na które powołuje się powód związane z odbywaniem przez niego kary stanowiły następstwo celowej dyskryminacji powoda przez funkcjonariuszy służby więziennej, czy też działania dyrektora aresztu śledczego wymierzonego przeciw osadzonemu w ogólności.

Mając powyższe na względzie, orzeczono, jak w punkcie 1 wyroku.

Z uwagi na to, że powód był reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, a koszty z tym związane nie zostały uiszczone przez powoda nawet w części należało przyznać r. pr. G. C. od Skarbu Państwa kwotę 4.428 zł (3.600 zł + VAT) tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu (§ 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych Dz.U.2015.1804) – punkt 2 wyroku.

Z względu na sytuację materialną powoda sąd nie obciążył go obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na mocy art.102 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód, zaskarżając go w części oddalającej powództwo.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. – polegającego na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów poprzez brak wszechstronnego rozważenia całości zebranego w sprawie materiału dowodowego, mającego wpływ na wynik sprawy, w szczególności przez:

- bezpodstawne nieprzyznanie mocy dowodowej dowodowi z przesłuchania powoda, mającego na celu uzasadnienie swojego roszczenia i w konsekwencji błędne ustalenie, że jedyna dolegliwość powoda dotyczyła wilgoci na ścianach w celach, w których przebywał, brak dostępu do ciepłej wody oraz otrzymania poplamionego materaca, tymczasem w toku postępowania powód powołał i wykazał szereg niedogodności, związanych z warunkami odbywania kary,

- przez wyprowadzenie z materiału dowodowego błędnych wniosków i konkluzji co do stanu faktycznego w przedmiotowej sprawie,

- bezpodstawne uznanie za wiarygodne dowodów z zeznań świadków T. B., M. G., J. S. oraz M. P., gdyż zeznania te nie odnosiły się wprost do istoty niniejszego postępowania,

2. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 277 k.p.c. – polegające na niewyjaśnieniu i niewzięciu pod uwagę wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy,

3. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 232 zd. 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, że powód nie wywiązał się z obowiązku udowodnienia okoliczności, z których wywodzi skutki prawne,

4. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 328 § 2 k.p.c. – poprzez zaistnienie niedopuszczalnych uchybień procesowych w treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku poprzez niewłaściwe oznaczenie podstawy dochodzonego przez powoda roszczenia oraz błędne oznaczenie stron postępowania.

Z uwagi na powyższe powód wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w części oddalającej powództwo i uwzględnienie powództwa w całości,

2. zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej w postępowaniu apelacyjnym, udzielonej z urzędu powodowi, według norm przepisanych,

ewentualnie o:

3. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy w całości podziela ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu Rejonowego, przyjmując je za własne.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że uchybienie przez sąd pierwszej instancji przepisowi art. 328 § 2 k.p.c. zachodzi tylko wtedy, gdy uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie posiada wszystkich koniecznych elementów, bądź zawiera braki w zakresie poczynionych ustaleń faktycznych i oceny prawnej tak znaczne, że sfera motywacyjna orzeczenia pozostaje nieujawniona bądź ujawniona w sposób uniemożliwiający poddanie jej ocenie instancyjnej. Tylko bowiem w takim wypadku uchybienie art. 328 § 2 k.p.c. może być uznane za mogące mieć wpływ na wynik sprawy (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 07.02.2001 r., V CKN 606/00, Legalis Nr 326815; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20.02.2003 r., I CKN 65/01, Legalis Nr 57266; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 13.05.2013 r., I ACa 280/15, Legalis Nr 1285568). Powyższy skutek nie ma jednak miejsca w niniejszej sprawie. Analiza pisemnych motywów zaskarżonego wskazuje, że zarówno brak określenia waluty przy kwocie 50.000 jak i omyłkowe wpisanie pozwanego zamiast powoda stanowiły oczywiste omyłki pisarskie, które pozostają bez wpływu na zrozumienie motywów jakimi kierował się Sąd I instancji. Z tego względu zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. okazał się niezasadny.

W sprawie nie doszło również do naruszenia przepisów postępowania dotyczących przeprowadzenia dowodów i ich oceny.

Skuteczne postawienie zarzutu wadliwej i nieprawidłowej, a w konsekwencji dowolnej oceny dowodów wymagałoby wykazania, że Sąd Rejonowy uchybił zasadom logiki i spójności rozumowania, co ma znaczenie dla naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Ponadto, wymagało to wskazania realnych przyczyn, dla których ocena Sądu nie spełnia wymogów tego przepisu. Dla skuteczności tego zarzutu nie można poprzestać na stwierdzeniu, że dokonane ustalenia faktyczne są wadliwe w stosunku do stanu faktycznego, który w przekonaniu obu skarżących odpowiada rzeczywistości. Niezbędne jest zaś wskazanie przyczyn, które dyskwalifikują postępowanie sądu w zakresie ustaleń. Apelacja powinna więc wskazać, jakie kryteria oceny zostały naruszone przez sąd przy analizie przeprowadzonych dowodów, co w konsekwencji doprowadziło do stwierdzenia braku ich wiarygodności i mocy dowodowej.

Wbrew twierdzeniu apelującego, Sąd Rejonowy wszechstronnie rozważył zebrany w sprawie materiał dowodowy. W sposób jednoznaczny określił kryteria i argumenty uzasadniające trafność zawartego w wyroku rozstrzygnięcia, w szczególności Sąd Rejonowy wyraźnie wskazał, że dał wiarę zeznaniom powoda w części w jakiej pozostawały one niesprzeczne z pozostałymi dowodami. Właśnie z uwagi na tę sprzeczność Sąd nie mógł dać bezkrytycznie wiary zeznaniom powoda i uznać wszystkich jego twierdzeń za prawdziwe. Prawidłowo więc uznał Sąd I instancji, iż powód nie sprostował ciężącemu na nim ciężarowi dowodu i nie przedstawił dowodów przemawiających za uwzględnieniem powództwa. W tym zakresie apelacja nie wykazała błędów logicznego rozumowania, sprzeczności oceny z doświadczeniem życiowym, braku wszechstronności w ocenie zebranych dowodów, które prowadziłyby do odmiennych wniosków niż te, które przyjął Sąd pierwszej instancji.

Jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby w równym stopniu na podstawie tego materiału dowodowego – można było wysunąć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków i dowodów albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego – nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo – skutkowych, to przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (wyrok SN z 27.09.2002r, opubl. Lex nr 56906).

Podkreślić należy również, że pozbawienie wolności wiąże się z pewnymi niedogodnościami i pogorszeniem sytuacji bytowej osadzonego. Jest to jednak cechą charakterystyczną tego środka izolacyjnego, który w zamierzeniu ustawodawcy może być uciążliwy. Nie może być jednak działaniem na szkodę powoda, w celu jego szykany, naruszenia jego godności czy też wywołania uszczerbku na zdrowiu.

Brak ciepłej wody czy też niezapewnienie powodowi mopa do mycia podłogi wynika z zasad i przepisów obowiązujących w całym Areszcie Śledczym, nie były to działania skierowane wyłącznie przeciwko powodowi, a przy tym nie były to działania bezprawne. Z tego względu brak było podstaw do zastosowania art. 23 i 448 k.c.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w punkcie I wyroku oddalił apelację.

O kosztach postępowania orzeczono w punkcie II wyroku zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu i na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. zasądzono od powoda jako strony przegrywającej postępowanie apelacyjne na rzecz pozwanego kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, ustaloną zgodnie z § 8 pkt 26 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

W punkcie III wyroku przyznano radcy prawnemu G. C. kwotę 73,80 zł brutto tytułem pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu ustaloną zgodnie z § 4 ust. 1-3, § 14 ust. 1 pkt. 26 w zw. z § 16 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.

Anna Paszyńska-Michałowska Jarosław Grobelny Krzysztof Godlewski